

Mozsár Eszter

Negyedszázad inspirációi – Jubileumi tárlat a Zsinagógában és az idei GébArt művésztelep

Negyedszázada indult útjára a festői Gébárti-tó partján az alkotók által azóta nagyon kedvelt művésztelep. A szervezők egyúttal GébArt 25 címmel jubileumi tárlatot rendeztek a zalaegerszegi Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben. A kiállítás rendezője és a telep vezetője Prokné Tirner Gyöngyi volt, a tábor művészeti vezetésével Budaházi Tibor festőművészt bízták meg. Kettejükkel beszélgettünk a kezdetekről és az azóta eltelt évekről.

Közel félezer alkotásból – grafikák, festmények, szobrok, kerámiák, installációk - nem köny-

nyű válogatni, a bőség zavarát azonban hamar legyőzték a szervezők. Igazi kortárs kincseskamra. Jelenleg a volt Pais iskola szolgál a művek raktáraként, ami – valljuk be őszintén – kicsit méltatlan a telep művészeti értékéhez viszonyítva. Egyfajta szükségmegoldás, egyelőre. A kiállítás házigazdája és a festőművész bízik abban, hogy idővel a város méltó helyen mutatja be az alkotásokat. Ebből is látszik, nagyon nagy az igény egy képtárra. Egyfelől azért, hogy ne az enyészeté legyen a főszerep, másrészt a jubileumi kiállítást megnyitó Szemadám György így fogal-

Enteriőr
a kiállításról

Enteriőr a kiállításról

mazott: olyan színvonalú anyag gyűlt össze, ami nyugodtan megállná a helyét bármely híres kiállítótérben. Akár a Magyar Művészeti Akadémián is. A festőművészt nem véletlenül hívták el a megnyitóra, ő volt ugyanis az első telepek vezetője. A Zsinagógában így fogalmazott:

„A képzőművészet egy magányos tevékenység, és az ember ebben az elszigeteltségében saját dugájába dől. Egy művésztelepen – ahol együtt dolgozik kollégákkal – rengeteg dolgot lehet ellesni, „ellopni”, tanulni. Itt nem életünk fő művei születnek, az élményszerzés a cél. Ilyenkor legálisan leshetjük el a szomszéd művész technikáját. Megpróbálunk rácsodálkozni a másik munkájára, tevékenységére. Ez a tábor elsődleges feladata. Huszonöt év elteltével – amikor végignézek ezeken az alkotásokon – úgy érzem, messze túlteljesítettük a telephez fűzött reményeket, várakozásokat. Nemcsak a színvonalat, hanem nemzetköziségét, sokszínűségét tekintve is.”

Térjünk most vissza a Kézművesek Házába, ahol Prokné Tirner Gyöngyivel az itt készült alkotásokat vesszük számba. Kiderül, nemcsak a raktárban lévő műveket kell óvni. Ne feledjük, hogy van egy gyönyörű szoborpark is itt a ház mellett. A fém- és kőszobrok még felújíthatók, a faalkotások viszont már menthetetlenek. Több mint egy tucat mű vár jobb időkre. A kiállítás anyagának válogatásához elég volt másfél hónap, a tárlatot két nap alatt összeállították.

- Tiborral ketten néztük a munkákról készült fotókat, amiről nem volt dokumentáció, azt

Fischer György:Nemgondolkodó - bronz

a raktárból válogattuk. Mindig a rendezésnél derül ki, hogy összeállítható-e egy egységes kiállítássá vagy nem. Ügyesek voltunk, a kiállított anyagon csak kicsit kellett módosítanunk. Először azt beszéltük meg, hogy mik legyenek a szempontok. 150 művész tette le a névjegyét a telepen az évek során. Ebből kellett olyan tematikus tárlatot rendeznünk, ami felöleli az egész negyedszázadot. Hatvanhat alkotótól hatvanhat munka került a tárlat anyagába. A képzőművészeti ágakat is néztük, figyeltünk az arányokra. Kép, szobor – abból is fém, fa, vas és kerámia is legyen kiállítva. A minőségre törekedtünk és arra, hogy minden évet képviseljen valaki. Volt olyan esztendő, amikor húszan, sőt harmincan is részt vettek a művésztelepen. Ez a szám az utóbbi időben lecsökkent nyolc-tíz főre.

Gyöngyi tavaly kapcsolódott be a művésztelep munkájába, a szervezés az ő feladata. Azt is megtudom, hogy tizenhat éven át a Zala Megyei Népművészeti Egyesület vezetője, Skrabut Éva vitte a tábor munkáját. És kanyarodunk vissza még jobban a kezdetekhez: 1960-tól 1978-ig Egervár adott otthont a nyári alkotóknak. Sok év kihagyása után egy Zalaegerszegen rendezett holland-magyar művészeti hét adta az inspirációt arra, hogy 1992-ben Éva újra útjára indítsa a művésztelepet.

Budaházi Tibor alapító tagként volt vendég az első négy évben. Hamar híre ment a tábornak, így nemzetközivé lett már az első pillanattól kezdve. Akkoriban szinte minden képzőművészeti ág egyszerre képviseltette magát. A

szobrászok az egykor működő fém- és faipari üzemekben dolgoztak, alakították ki alkalmi műhelyüket.

- Nem volt szükségünk nagy hírverésre, hiszen egymást ajánlották a művészek. A holland ismertségnek köszönhetően sok külföldi alkotó érkezett. Másfajta látásmódjukkal adtak új lökést a helyieknek és a hazaiaknak egyaránt. Fiatal művészként nekem is hasznos volt az itt töltött idő. Az első tábor után a következő évben már Hollandiába hívtak meg ösztöndíjas alkotóként. A kilencvenes évek eleje, a rendszerváltás környéke alkalmas volt arra, hogy nemzetközi kapcsolatokat építsünk. Szó szerint kinyílt a világ, mind szemléletben, mind művészeti szempontból. Akkor még nem gondoltam arra, hogy fiatalként mivel gazdagodom. Az elmúlt években ezt a nemzetköziséget igazolja, hogy Amerikába, Dél-Amerikába, Koreába, Egyiptomba is eljutott a zalaiak híre.

A kezdeti időkre emlékezve természetesen azok is szóba jöttek, akik nincsenek már közöttünk. Így merült fel Bayer Csaba festőművész neve, aki egyéni látásmódjával alaptagnak számított. Fischer György szobrászművész is többször megfordult itt, valamint Varga Ferenc, aki művészeti vezetőként a fa- és kőszobrászok munkáját felügyelte. A tíz és húsz éves jubileumra születtek kiadványok. Egy időben készült részletes dokumentáció is.

- Elhatároztuk Gyöngyivel, hogy szakszerűen fogjuk katalogizálni a teljes anyagot – mondta Tibor. – Fotódokumentumokat készítünk majd. Részben megvan, de sajnos nem teljes. Ezért is szükség van egy olyan tágas és korszerű raktárra, ahol évekre és műfajra lebontva bármikor vizsgáljuk ezt a felhalmozott, értékben ki sem fejezhető kincset.

Az összegzés közben azért arra is kíváncsi vagyok, hogy nekik személyesen mit adott nemcsak a huszonöt év, hanem maga a tábor. Mind a ketten a mesés szép tájat és az itt kapott benyomásokat említik.

- Nem számít, hogy hány éve vagy részese: személyes kötődéssé válik. Inspiráló környezetben egy inspiratív társaság. Ezért nem véletlen, hogy a jubileumi telepünk zárókiállításának is ez volt a címe: Inspirációk – kezdte Gyöngyi.

- Húsz év telt el, hogy én utoljára itt jártam – folytatta Tibor. – Egyáltalán nem baj, hogy ha az ember világot lát, kimarad egy kis időre. Másfelől a népszerűségnek köszönhetően tényleg sokan szeretnének részt venni. Időt és teret

kell hagynunk másnak is. Öt évre előre tekintve van már elgondolásunk, hogy kiket és milyen műfajban hívunk meg. A művészetben is fontosak a személyes kapcsolatok, de szem előtt tartjuk azt is, hogy a minőség az elsődleges szempont. Nagyon nem mindegy, hogy milyen alkotók kerülnek egymás mellé, egy légtérbe. A művésztelepi munka különleges. Nem minden alkotó képes a másikkal szót érteni vagy építő jellegű tanácsot, kritikát mondani. Itt közösségi élet folyik, nem zárkozhatunk el egymástól és a külvilágtól. Esténként például a jóízű szakmai és magánbeszélgetések mellett az egymás alkotásairól készült kiadványokat, filmeket tekintjük meg. Közös programokat szervezünk mindig. Első, hogy az idelátogatókkal megismertetjük Göcsej kulturális értékeit és természeti szépségeit. Emellett, ha jut idő, messzebbre is utazunk. Most például Lendván jártunk és megtekintettük Joan Miro kiállítását.

Az idei tábor listáját úgy állították össze, hogy a helyi alapító tagok mindenképpen meghívást kapjanak. Frimmel Gyula grafikákat készített idén. Horváth Lászlónak meg azért örültek nagyon, mert szobrászművész létére elkezdte a festészet világába. Vásznaín a plasztikus és másfajta szemléletmód köszön visza. Drozsnik István képzőművész Miskolcra utazott ide. Az ő munkáira például a Győr mellett érkezett grafikusművész, Kelemen Benő Benjamin itt bemutatott technikái voltak hatással. Almási Róbert festőművész képviselte idén a határon túliakat. A Szerdahelyről érkezett művésszel Budaházi Tibor más alkotótelepen találkozott, onnan az ismeretség és barátság. S hogy a Mindszenty iskolában tanító festőművészre hogyan hatott a telep, milyen élményekkel gazdagodott?

- Nem tudnám most hirtelen összeszámolni, hogy merre jártam a nagyvilágban és hol alkottam. Munkásságomról készült a közelmúltban egy összegző kiadvány, a művésztelepek sora viszont hiányzik belőle. Jó lenne ezeket az időszakokat átgondolni, visszaemlékezni. A beszélgetés alatt magam is számba vettem, mi mindent kaptam ezektől az évektől. Volt jobb, volt rosszabb tábor. A szervezésen és a résztvevőkön múlik összességében, hogy milyen tapasztalatokkal távozunk. A művészek kilencven százaléka jól akar dolgozni ezeken az alkalmakon. Készülünk, várjuk az ihletet, valami újat szeretnénk. Munka közben szembesülünk azzal, hogy a gyűjtemény számára maradandó alkotást kell

itt hagyni. Másfelől a résztvevőkben is tudatosul, hogy milyen nyomot hagynak maguk után. Kardinális kérdés még, hogy meg tudjunk válni a művünktől, ne ragaszkodjuk hozzá annyira. Nem mindegy az sem, hogy érezzük: jó helyre, gondos kezekbe, műértő közönséghez kerül az alkotásunk. Nagyon fontos továbbá, hogy minél nagyobb nyilvánosságot kapjanak, mert akkor szívesebben térnek vissza és a telepnek is jó a pozitív visszhang. Érezzék ebben a pár hétben a törődést. Azt, hogy számítanak a város vezetése és az itt lakók számára. A művészlét alapvetően magányos műfaj, ezért kellenek ezek a lehetőségek, amikor kicsit kilépünk az elefántcsont-toronyból.

- A szervezőknek nagyon kell figyelni arra, hogy a városvezetők és a művészek minden alkalommal jó viszonyt ápoljanak egymással – tette hozzá Gyöngyi. A zárókiállítás is mindig ezt a kapcsolatépítést segíti elő. Még ha csak egy

órára, de találkozzanak egymással a résztvevők és az érdeklődők. Ilyenkor érzik az alkotók, hogy a köz is részesül egy nem mindennapi esztétikai élményben.

A sikeres zárótárlat pozitív visszaigazolás a szervezőknek és a háttérben segítőknek, hogy jó úton járnak. Annál is inkább, mert újabb lendületet ad a további kapcsolatépítésnek. A huszonöt év alatt összegyűlt félezer műből több országos kiállítást rendeztek már. A nyilvánosságból azonban sohasem elég. A bajai művészteleppel például sikerült már megegyezniük: januárban ők hozzák a kiállítás anyagát Zalaegerszegre, februárban pedig a helyiek látogatnak a Duna melletti dél-alföldi városba. A jubileumi tábornak köszönhetően pedig a következő állomás Dunaszerdahely lehet. Mindent összevetve, újabb tartalmas huszonöt évnek nézhetünk elébe.

Enteriőr a kiállításról

